



Väddö hembygds och Fornminnesförening
info@vaddohembygdsforening.se

Tillstånd till renovering av kvarnens hätta, fasad och vindflöjel samt byte av vingar inom byggnadsminnet Kista gård, på fastigheten Kista 1:2 och 1:3, Norrtälje kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutar att lämna tillstånd till renovering av kvarnens hätta, fasad och vindflöjel samt byte av vingar enligt ansökan som inkom till Länsstyrelsen den 21 november 2024.

Tillståndet har en genomförandetid på tre år från dagen för detta beslut.

Villkor

- Arbetet ska genomföras under antikvarisk medverkan av antikvarie som ska godkännas av Länsstyrelsen. Ni har uppgett Rolf Hammarskiöld som medverkande antikvarie vilket godkänns av Länsstyrelsen.
- Byte av äldre panel ska begränsas till rötskadade delar och smidd spik ska återanvändas där så är möjligt.
- Vindflöjeln renoveras varsamt och målning utförs med linoljefärgsbaserade färger.
- Arbetet ska följa de handlingar som lämnats in i samband med ansökan. Under projektets genomförande får mindre utformningsfrågor och detaljprojektering ske i samråd med och godkännas av antikvarien. Om antikvarien inte kan godkänna föreslagen utformning ska frågan lämnas till Länsstyrelsen för prövning. Avvikelser från beslutet kräver ny prövning av Länsstyrelsen.

- Ni ska i god tid underrätta antikvarien om arbetets igångsättande och kalla antikvarien till byggmöten. Antikvarien ska ges möjlighet till dokumentation och undersökningar före, under och efter arbetena.
- Antikvarien ska sammanställa de genomförda arbetena i en rapport. Rapporten ska innehålla administrativa uppgifter för objektet och ärendet, en redogörelse för utförda åtgärder, redovisning av vilka material som använts inklusive tillverkare/leverantör för material med produktblad, redogörelse för kulturhistoriska, byggnadstekniska/byggnadshistoriska iakttagelser som framkommit under arbetet, en motivering och beskrivning av eventuella antikvariska överväganden och avsteg från beslutade åtgärder och dess påverkan på det kulturhistoriska värdet samt relevant bildmaterial före, under och efter arbetet med bildtext som anger vad bilden beskriver/visar. Rapporten skickas digitalt till Länsstyrelsen senast 3 månader efter avslutat arbete, dock senast i samband med rekvisition av bidrag.
- Tillståndet gäller under nu kända förutsättningar. Om nya omständigheter framkommer ska frågan överlämnas till Länsstyrelsen för ny prövning.

Beskrivning av ärendet

Kista gård förklarades som byggnadsminne den 26 augusti 2011. För ärendet relevanta skyddsbestämmelser anger följande:

1. Byggnaderna 1-15 - [...] väderkvarn [...] får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.

6. Byggnaderna vid Kista gård och den omgivande trädgården och gårdsplanen ska underhållas så att de inte förfaller. Vård och underhåll ska utföras med traditionella byggnadsmaterial, färger och metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

Ni har ansökt om tillstånd för att renovera hätta, fasad och vindflöjel.

Jord har länge vallats upp kring grunden, mest hörnen i nordost och sydost, där fasadpanelens ändträ är i direkt markkontakt och ruttnar. För att byggnaden ska bli mindre utsatt för fukt måste marknivån sänkas till en mer ursprunglig nivå. Närmast grunden

grävs med spade, av hänsyn till konstruktionen. Annars används minigrävmaskin för att få bort fukthållande jord/sten och dosera så att marken faller från grunden.

Fasadernas locklistpanel är generellt torrsprucken, både för att den är gammal och för att 16 år har gått sedan förra rödfärgningen. I hörnet mot nordost syns rötskador i panelens nedre ändar. På västra sidan har locklister delvis släppt, så att vatten obehindrat sipprar genom brädskarvarna. Vid kommande renovering krävs byte av uttjänt fasadpanel, minst 3 m². Liksom vid tidigare lagningar väljs att skarva i nytt virke, hellre än att byta hela längder. I hörnet mot nordost behöver panelen bytas upp till en meters höjd. Panel av virke från egen skog finns att tillgå. Klippspik ska användas. Efter genomförda lagningar målas kvarnhusets fasader med Falu ljus rödfärg. Eftersom panelen har många torrsprickor appliceras färgen med lågtryckspruta för att få god täckning.

Kvarnhättans spåntäckning av kyrkspån är bitvis utsliten. Vid besiktning från kranlift konstaterades att södra sidans takfall förmodligen behöver läggas om helt medan norra takfallens spån bedöms kunna behållas. Förutom lagningar krävs att rester av lasyr borstas av från spåntäckningen. Kvarnhättans rostangripna vindflöjel lossas från sina fästen och tas till verkstad för renovering. Efter lagningarna stryks kvarnhättans spån två gånger med trätjära, tillsatt svart pigment. Befintliga kvarnvingar tillverkades 1980 av tryckimpregnerat virke och 2024 föll en kvarnvinge av. Nya kvarnvingar ska nu tillverkas med de gamla som förlaga, fast med något kraftigare häckverksribbor. Krampor och andra järnbeslag återanvänds. Ett nytt kors för infästning görs av kärnfura. Vingarna tillverkas av tätvuxet granvirke, som är mer böjligt och därför kan ta större vindlast. Kvarnvingarna stryks med trätjära, tillsatt svart pigment.

Motivering till beslutet

Åtgärderna strider mot skyddsbestämmelserna.

Kista gårds väderkvarn bedöms efter dendroundersökning vara uppförd 1828 och därmed vara en av de äldsta i landet. Det är angeläget att kvarnen vårdas och underhålls med kulturhistoriskt korrekta material och metoder för att det kulturhistoriska värdet ska bibehållas.

Det finns således särskilda skäl att lämna tillstånd till åtgärderna.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 3 kap. 14 § kulturmiljölagen (1988:950) (KML) får Länsstyrelsen om det finns särskilda skäl lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsbestämmelserna.

Information

- Kostnaden för den medverkande antikvarien åligger fastighetsägaren.
- Sökanden svarar själv för att alla inblandade i arbetet tar del av villkoren i beslutet.
- Detta beslut innebär endast tillstånd enligt 3 kap. KML. Krävs tillstånd enligt någon annan lag, till exempel plan- och bygglagen, ska detta sökas särskilt.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av antikvarien Heléne Hyrefelt Dahlström. I den slutliga handläggningen har också antikvarien Magnus Rönn medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan. Ange ärendets diarienummer eller ärendebeteckning vid kontakt med Länsstyrelsen. Du hittar numret uppe till höger på första sidan.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Kopia till

Riksantikvarieämbetet

Stockholms läns museum

Berörd antikvariskt medverkande

Byggnadsnämnden i Norrtälje kommun

Du kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där du kan nå dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå dig.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande bifogar du kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppges sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 62278-2024.